

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 173 (XVII) — Nr. 541

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 27 iunie 2005

SUMAR

Nr.	Pagina	Nr.	Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE			
Decizia nr. 277 din 26 mai 2005 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 195 alin. (6), (7) și (8) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală.....	1-3		
Decizia nr. 280 din 26 mai 2005 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 din Legea nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat	4-6		
HOTĂRÂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI			
541. — Hotărâre pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare a sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice în perioada 2005—2008	6-27		
561. — Hotărâre pentru aprobarea amendamentului convenit prin schimbul de scrisori semnate la București la 28 februarie 2005 și la Paris la 1 martie 2005 între Guvernul României și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei la Acordul-cadru de împrumut dintre România și Fondul de			
		Dezvoltare Socială al Consiliului Europei, semnat la Paris la 4 iunie 1998.....	27-28
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE			
		632. — Ordin al ministrului sănătății privind înființarea Centrului operativ pentru situații de urgență al Ministerului Sănătății	29-30
		655. — Ordin al ministrului sănătății privind modificarea Ordinului ministrului sănătății nr. 870/2004 pentru aprobarea Regulamentului privind timpul de muncă, organizarea și efectuarea gărzilor în unitățile publice din sectorul sanitar.....	31
		845. — Ordin al ministrului finanțelor publice privind modificarea Ordinului ministrului finanțelor nr. 140/1999 pentru aprobarea criteriilor referitoare la autorizarea funcționării unităților emitente de tichete de masă potrivit Legii nr. 142/1998 privind acordarea tichetelor de masă.....	32

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 277

din 26 mai 2005

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 195 alin. (6), (7) și (8) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală

Ioan Vida — președinte
Aspazia Cojocaru — judecător
Constantin Doldur — judecător
Acsinte Gaspar — judecător
Petre Ninosu — judecător
Ion Predescu — judecător
Șerban Viorel Stănoiu — judecător
Florentina Baltă — procuror
Benke Károly — magistrat-asistent

procedură fiscală, excepție ridicată de Societatea Comercială „Recoli Concept” — S.R.L. Galați în Dosarul nr. 2.072/COM/2004 al Tribunalului Galați — Secția comercială.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate, arătând că prevederile legale criticate nu impun sarcini fiscale, ci stimulează personalul cu atribuții în administrarea creanțelor fiscale locale pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Totodată se mai arată că în cazul în care contribuabilul se

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 195 alin. (4), (5) și (6) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de

consideră vătămat prin actele încheiate de inspectorii fiscali, acesta le poate contesta în justiție.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 7 februarie 2005, pronunțată în Dosarul nr. 2.072/COM/2004, **Tribunalul Galați — Secția comercială a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 195 alin. (4), (5) și (6) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală**, excepție ridicată de Societatea Comercială „Recoli Concept” — S.R.L. Galați în Dosarul nr. 2.072/COM/2004 al acelei instanțe, având ca obiect soluționarea unei acțiuni împotriva deciziei emise de Direcția Generală a Finanțelor Publice, prin care s-a soluționat contestația împotriva unui proces-verbal încheiat de organul de inspecție fiscală. Prin acest proces-verbal au fost stabilite în sarcina autorului excepției obligații fiscale suplimentare, dobânzi și penalități de întârziere.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține că prevederile art. 187 alin. (4), (5) și (6) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală contravin textului constituțional al art. 53 [devenit art. 56 după revizuirea și republicarea Constituției].

În argumentarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia arată că dispozițiile legale criticate „creează premisa pentru ca inspectorii fiscali să stabilească în mod abuziv obligații suplimentare de plată și să aplice contravenții cât mai mari contribuabililor, pentru a încasa în propriul lor interes cota de 5% pe care le-o permite legea”. De asemenea, se mai arată că prevederile art. 187 alin. (4), (5) și (6) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 au impus o practică de natură a conduce la „abuzuri evidente din partea inspectorilor fiscali”.

Tribunalul Galați — Secția comercială, formulându-și opinia asupra excepției de neconstituționalitate ridicate, consideră că aceasta este neîntemeiată. În argumentarea acestei opinii instanța arată că „sumele reținute în sarcina contribuabililor prin acte administrative fiscale încheiate de organele de control nu sunt stabilite arbitrar, ci în baza unor criterii legale”. De asemenea, se mai arată că acel „contribuabil care se simte lezat în drepturile sale printr-un act administrativ fiscal are dreptul de a-l contesta, atât în baza dispozițiilor Codului de procedură fiscală, cât și la instanțele de contencios administrativ, în baza Legii nr. 554/2004, existând și posibilitatea suspendării executării actului atacat”. Astfel, numai „după epuizarea tuturor căilor de atac, sumele cuprinse în titlurile de creanță și în celelalte acte administrative fiscale sunt stabilite în mod irevocabil”.

Instanța apreciază că, în conformitate cu textul art. 187 alin. (4), (5) și (6) din Codul de procedură fiscală, devenit în urma republicării acestuia art. 195, „cota de 5% [...] se reține din sume al căror quantum nu mai poate fi pus în discuție”. În consecință, se consideră că „nu se poate reține că funcționarii publici din cadrul organelor fiscale au libertatea de a stabili arbitrar sume în sarcina contribuabililor, cu atât mai mult cu cât, potrivit dispozițiilor alin. (2) și (3) ale art. 195, se instituie răspunderea patrimonială a statului și a unităților administrativ-teritoriale pentru prejudiciile cauzate contribuabilului de funcționarii publici, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, precum și răspunderea personală civilă și penală a funcționarilor publici pentru aceleași considerente”.

De asemenea, se mai arată că textul legal criticat nu încalcă dispozițiile art. 56 din Constituție, întrucât „funcționarii publici din cadrul organelor fiscale nu obligă contribuabilii la prestații în afara cadrului legal, ci doar la cele stabilite prin lege”.

Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate ridicată este neîntemeiată. În argumentarea acestui punct de vedere se arată că, „în exercitarea drepturilor, ceea ce se prezumă și se impune este buna-credință, astfel cum rezultă din prevederile art. 57 din Constituție”, în acest sens fiind și prevederile legale criticate de autorul excepției. De asemenea, se mai susține în continuare că, în conformitate cu dispozițiile art. 52 din Constituție, „cel interesat are posibilitatea de a ataca actul fiscal nelegal și de a supune orice abuz rigorilor legii”.

Totodată Guvernul apreciază că textul art. 195 alin. (4), (5) și (6) din Codul de procedură fiscală creează „posibilitatea stimulării îndeplinirii atribuțiilor cu respectarea întocmai a cerințelor legii și nu pentru a le încălca”. În consecință, „scopul reglementării criticate nu poate fi considerat [...] contrar prevederilor Constituției”.

Avocatul Poporului apreciază că excepția de neconstituționalitate ridicată este neîntemeiată, întrucât, „fără a stabili sarcini fiscale pentru contribuabili, textele criticate stabilesc dreptul unităților administrativ-teritoriale, în calitatea lor de creditor fiscal, de a constitui fonduri pentru acordarea de stimulente personalului cu atribuții în administrarea creanțelor fiscale”.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și celor ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum a fost formulat, îl constituie dispozițiile art. 187 alin. (4), (5) și (6) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 941 din 29 decembrie 2003, astfel cum au fost modificate și completate prin dispozițiile art. I pct. 134 din Legea nr. 174/2004 de aprobare a acestei ordonanțe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 465 din 25 mai 2004. Anterior sesizării Curții, în temeiul art. II din Legea nr. 174/2004, Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 560 din 24 iunie 2004.

Curtea constată că, în urma republicării Codului de procedură fiscală, soluția legislativă cuprinsă inițial de art. 187 alin. (4), (5) și (6) se regăsește în textul art. 195 alin. (6), (7) și (8). În consecință, potrivit jurisprudenței sale, Curtea se va pronunța prin prezenta decizie cu privire

la constituționalitatea acestui din urmă text legal. Dispozițiile criticate ca fiind neconstituționale au următorul cuprins:

„(6) *Unitățile administrativ-teritoriale, în calitate de creditor fiscal local, pot constitui lunar fonduri pentru acordarea de stimulente personalului din compartimentele de specialitate, cu atribuții în administrarea creanțelor fiscale locale, prin aplicarea unei cote de 5% asupra sumelor încasate:*

a) *prin executarea silită, conform legii;*

b) *în cadrul procedurii de reorganizare judiciară și a falimentului;*

c) *din impozitele și taxele locale stabilite ca urmare a constatării de bunuri sau servicii impozabile ori taxabile, stabilite suplimentar peste nivelul celor declarate de contribuabil, rezultat al inspecțiilor fiscale efectuate, precum și din dobânzile și penalitățile de întârziere aferente acestora.*

(7) *Aprobarea stimulentele prevăzute la alin. (6) se face de către ordonatorul de credite, la propunerea conducătorului compartimentului de specialitate.*

(8) *Plata stimulentele aprobate se face în cursul lunii curente pentru luna precedentă.*”

Textul constituțional invocat în susținerea excepției este cel al art. 56, care are următorul cuprins:

„(1) *Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.*

(2) *Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.*

(3) *Orice alte prestații sunt interzise, în afara celor stabilite prin lege, în situații excepționale.*”

Examinând excepția de neconstituționalitate ridicată, Curtea constată că, în esență, autorul excepției de neconstituționalitate apreciază că prin constituirea unor fonduri, în valoare de 5% din sumele încasate conform dispozițiilor art. 195 alin. (6) lit. a)–c) din Codul de procedură fiscală, pentru acordarea unor stimulente personalului cu atribuții în administrarea creanțelor fiscale locale, se creează premisele unei practici abuzive din partea inspectorilor fiscali, ceea ce este de natură a încălca prevederile constituționale ale art. 56.

Curtea reține că autorul excepției de neconstituționalitate nu contestă necesitatea existenței unui sistem legal de impuneri și nici existența vreunei disproporții între veniturile supuse sistemului de impuneri și nivelul taxelor și impozitelor stabilite potrivit legii, ci apreciază că instituirea

unor stimulente în favoarea personalului cu atribuții în administrarea creanțelor fiscale locale ar putea duce la exercitarea cu rea-credință a atribuțiilor acestuia, determinându-l să stabilească obligații fiscale mai mari. Cu privire la acest aspect, Curtea reține că legislația fiscală stabilește criteriile necesare și condițiile pentru stabilirea sarcinilor fiscale, precum și posibilitatea contribuabililor de a contesta, inclusiv în justiție, actele de impunere ori cele prin care sunt stabilite amenzi în cazul săvârșirii unor contravenții.

Totodată Curtea constată că textul legal criticat nu impune sarcini fiscale sau alte prestații în sarcina persoanelor fizice ori juridice, ci stabilește posibilitatea stimulării personalului cu atribuții în administrarea creanțelor fiscale locale, în scopul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu. De altfel, stimulentele respective nu sunt stabilite în mod arbitrar sau în afara cadrului legal, ci în baza unor criterii legale obiective și, prin urmare, modul lor de stabilire nu poate fi considerat ca premisa unui dezechilibru în stabilirea sistemului de impuneri.

Curtea reține că dispozițiile legale criticate, prin ele însele, nu încalcă textul constituțional invocat în susținerea excepției, iar eventualitatea la care se referă autorul excepției, ca personalul cu atribuții fiscale să săvârșescă abuzuri în exercitarea atribuțiilor de serviciu, reprezintă o situație de fapt, a cărei stabilire este de resortul autorităților competente, inclusiv a instanțelor judecătorești sesizate în condițiile legii, iar nu a instanței de contencios constituțional. Astfel, eventualele abuzuri săvârșite în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu de către personalul cu atribuții în administrarea creanțelor fiscale locale, potrivit dispozițiilor alin. (2) și (3) ale art. 195 din Codul de procedură fiscală, atrag răspunderea patrimonială a statului și a unităților administrativ-teritoriale pentru prejudiciile cauzate contribuabilului, precum și răspunderea personală civilă și penală a acestor persoane. De asemenea, Curtea observă că persoana care se consideră vătămată prin actele încheiate de inspectorii fiscali se poate plânge împotriva acestor acte, în conformitate cu prevederile titlului IX din Codul de procedură fiscală, organului administrativ competent și, dacă este în continuare nemulțumit de soluția dată contestației sale, se poate adresa instanței de contencios administrativ, astfel cum a procedat și autorul excepției de neconstituționalitate.

Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1–3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 195 alin. (6), (7) și (8) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, excepție ridicată de Societatea Comercială „Recoli Concept” — S.R.L. Galați în Dosarul nr. 2.072/COM/2004 al Tribunalului Galați — Secția comercială.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 26 mai 2005.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **IOAN VIDA**

Magistrat-asistent,
Benke Károly

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 280

din 26 mai 2005

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 din Legea nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat

Ioan Vida	— președinte
Aspazia Cojocaru	— judecător
Constantin Doldur	— judecător
Acsinte Gaspar	— judecător
Petre Ninosu	— judecător
Ion Predescu	— judecător
Șerban Viorel Stănoiu	— judecător
Florentina Baltă	— procuror
Patricia Marilena Ionea	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 din Legea nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat, excepție ridicată de Gavril Deme în Dosarul nr. 236/R/CA/2005 al Tribunalului Teleorman — Secția civilă, Complet specializat pentru asigurări sociale.

La apelul nominal se prezintă personal autorul excepției, Gavril Deme, lipsă fiind celelalte părți, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Autorul excepției solicită admiterea acesteia, arătând că prevederile legale criticate contravin principiului constituțional al egalității în drepturi.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției ca neîntemeiată. În acest sens, arată pe prevederile art. 15 din Legea nr. 164/2001 nu instituie privilegiu ori discriminări, întrucât cei care beneficiază de pensia militară de stat se află într-o situație diferită față de cea a persoanelor asigurate în sistemul public de pensii.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 1 februarie 2005, pronunțată în Dosarul nr. 236/R/CA/2005, **Tribunalul Teleorman — Secția civilă, Complet specializat pentru asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 din Legea nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat.** Excepția a fost ridicată de Gavril Deme cu prilejul soluționării unei acțiuni civile având ca obiect un conflict de asigurări sociale.

În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia susține, în esență, că prevederile legale criticate contravin principiului constituțional al egalității în drepturi. În acest sens, arată că art. 15 din Legea nr. 164/2001 nu recunoaște beneficiile reducerii vârstei standard de pensionare și al acordării sporului aferent condițiilor speciale în care a fost desfășurată activitatea, beneficii care se regăsesc însă consacrate în Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări

sociale. Prin prisma acestui fapt, textul de lege criticat face o discriminare vădită, pe de o parte, între cadrele militare active și cele în rezervă sau retragere, iar pe de altă parte, între cadrele militare în rezervă și orice alt cetățean cu grupa unu de muncă în sistemul public de pensii.

Tribunalul Teleorman — Secția civilă, Complet specializat pentru asigurări sociale consideră că excepția ridicată nu este întemeiată, deoarece „nu există egalitate între cele două situații juridice, respectiv între cea în care se află reclamantul, trecut în rezervă înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 164/2001, și cea a celorlalte cadre militare aflate sub imperiul prezentei legi”. De asemenea, arată că art. 15 din Legea nr. 164/2001 creează posibilitatea ca, la data pensionării, cadrele militare în rezervă să beneficieze de două pensii, una militară și alta civilă, corespunzător perioadei cât au lucrat în sistemul civil și celei lucrate în sistemul militar.

Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

Guvernul consideră că excepția ridicată este neîntemeiată, deoarece tratamentul juridic diferențiat, prevăzut pentru anumite categorii de cadre militare, este deplin justificat de situațiile obiectiv diferite în care se află acele cadre militare, iar reglementarea este rezultatul opțiunii libere a legiuitorului. De altfel, arată că de la beneficiul prevederilor Legii nr. 164/2001 nu sunt excluse nici cadrele militare în rezervă sau în retragere, art. 15 din Legea nr. 164/2001 prevăzând posibilitatea înscrierii acestor persoane la pensia militară la data împlinirii vârstei standard stabilite de Legea nr. 19/2000.

Avocatul Poporului apreciază că dispozițiile art. 15 din Legea nr. 164/2001 sunt constituționale în raport cu prevederile art. 16 din Constituție, întrucât „nu instituie privilegiu sau discriminări între cetățenii aflați în situații identice”. În acest sens, arată că „persoanele care urmează să beneficieze de pensie militară de stat, în condițiile prevăzute de dispozițiile legale indicate, se află într-o situație diferită față de cea a altor categorii de cadre militare, ceea ce justifică și tratamentul juridic diferențiat”.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au transmis punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de

judecătorul-raportor, susținerile părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituția României, ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 15 din Legea nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 748 din 14 octombrie 2002, dispoziții potrivit cărora *„Cadrele militare care la data trecerii în rezervă nu îndeplinesc condițiile de acordare a unei pensii, dar au o vechime în serviciul militar de cel puțin 15 ani pentru bărbați și 10 ani pentru femei, beneficiază de pensie militară de stat la împlinirea vârstelor standard prevăzute în Legea nr. 19/2000, proporțional cu numărul anilor de serviciu militar.“*

În susținerea neconstituționalității acestui text de lege, autorul excepției invocă încălcarea prevederilor art. 4 alin. (2) și art. 16 alin. (1) și (2) din Constituție, potrivit cărora:

— Art. 4 alin. (2): *„România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.“*

— Art. 16 alin. (1) și (2): *„(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege.“*

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că esența criticii aduse dispozițiilor art. 15 din Legea nr. 164/2001 constă în aceea că acest text de lege nu recunoaște beneficiul reducerii vârstei standard de pensionare prin luarea în calcul a sporurilor de vechime aferente perioadei în care activitatea a fost desfășurată în condiții speciale, așa cum prevede art. 167¹ din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale. Autorul excepției consideră, prin urmare, că se creează o discriminare între cadrele militare care rămân în activitate militară până la pensionare și cele care au fost trecute în rezervă sau retragere înainte de data pensionării.

În ceea ce privește susținerea autorului excepției, potrivit căreia art. 15 din Legea nr. 164/2001 este discriminatoriu, deoarece nu recunoaște beneficiul reducerii vârstei standard de pensionare prin luarea în calcul a sporurilor de vechime aferente perioadei în care activitatea a fost desfășurată în condiții speciale, Curtea constată că o astfel de motivație a fost luată în considerare și cu prilejul pronunțării Deciziei nr. 355 din 10 decembrie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 118 din 25 februarie 2003. Astfel, având a analiza constituționalitatea prevederilor art. 41, art. 167¹ și art. 194 din Legea nr. 19/2000, Curtea a statuat că „asigurații care nu au stagiul complet de cotizare în sistemul public, dar au realizat stagii de cotizare, respectiv vechime în serviciu,

în alte sisteme de pensii și asigurări sociale, cum este sistemul pensiilor militare de stat reglementat de Legea nr. 164/2001, sunt într-o situație diferită și în consecință și tratamentul juridic este diferit, fără ca prin aceasta să se instituie vreo discriminare. Astfel, deși cele două sisteme de pensii își recunosc reciproc stagiile de cotizare, respectiv vechimea în muncă sau vechimea în serviciu, pensia pentru limită de vârstă, inclusiv alte drepturi de asigurări sociale în sistemul public, se acordă numai pentru stagiul de cotizare realizat în acest sistem, pe când dispozițiile Legii nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat, cu modificările și completările ulterioare, se aplică în mod egal tuturor asiguraților care se află în situațiile prevăzute de acestea.

Totodată, faptul că art. 194 alin. (2) din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, prevede că prestațiile de asigurări sociale în sistemul public se stabilesc numai pentru stagiul de cotizare realizat în acest sistem reprezintă voința legiuitorului, care a înțeles ca persoanele care nu se află în asemenea situații să beneficieze de alte reglementări legale, în speță, de cele cuprinse în Legea nr. 164/2001. Or, așa cum s-a statuat în mod constant în jurisprudența Curții Constituționale, de exemplu prin Decizia nr. 48 din 16 martie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 242 din 1 iunie 2000, principiul egalității în drepturi a cetățenilor nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite“.

Prin Decizia nr. 404 din 28 octombrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 896 din 15 decembrie 2003, Curtea s-a pronunțat asupra constituționalității înseși a dispozițiilor art. 15 din Legea nr. 164/2001, statuând că acest text de lege nu instituie o situație discriminatorie între cadrele militare care rămân în activitatea militară până la pensionare și cele care au fost trecute în rezervă sau retragere înainte de data pensionării.

În fundamentarea acestei decizii, Curtea a reținut că, potrivit art. 3 din Legea nr. 19/2000, *„De prevederile prezentei legi beneficiază cadrele militare în activitate, în rezervă sau în retragere, denumite în continuare cadre militare, precum și urmași acestora.“*

Conform art. 10 din aceeași lege, sistemul pensiilor militare de stat cuprinde pensia de serviciu, pensia de invaliditate și pensia de urmaș, iar art. 11 prevede că pensia de serviciu poate fi pentru limită de vârstă, anticipată și anticipată parțială.

Ținând seama de conținutul acestor reglementări, Curtea a constatat că persoanele care urmează să beneficieze de una dintre cele trei categorii de pensie de serviciu se află în situații obiectiv diferite și astfel se justifică tratamentul juridic diferențiat.

Cu același prilej, Curtea a statuat că „pensiile militare de serviciu, fiind mai avantajoase decât alte categorii de pensii, conform opțiunii legiuitorului, se acordă persoanelor care rămân în activitatea militară până la pensionare, dar nu sunt excluse de la acest beneficiu nici fostele cadre

militare, având în vedere dispozițiile art. 15 din Legea nr. 164/2001 [...].

Pensia de serviciu anticipată, prevăzută de art. 13 din Legea nr. 164/2001, se poate acorda numai în cazul îndeplinirii anumitor condiții speciale, în afară de cele referitoare la vârstă și la vechime, legate de motivele trecerii în rezervă sau direct în retragere, cum sunt: împlinirea limitei de vârstă în grad; reorganizarea unității militare și reducerea unor funcții; alte motive sau nevoi ale

instituției militare; inaptitudinea sau aptitudinea limitată pentru serviciul militar. Aceste condiții speciale demonstrează și situația diferită a cadrelor militare care solicită acordarea acestui tip de pensie“.

Întrucât nu au intervenit elemente noi de natură să justifice schimbarea jurisprudenței în materie a Curții Constituționale, considerentele și soluția din decizia menționată anterior își mențin valabilitatea și în prezenta cauză.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 din Legea nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat, excepție ridicată de Gavril Deme în Dosarul nr. 236/R/CA/2005 al Tribunalului Teleorman — Secția civilă, Complet specializat pentru asigurări sociale.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 26 mai 2005.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **IOAN VIDA**

Magistrat-asistent,
Patricia Marilena Ionea

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRÂRE

pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare a sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice în perioada 2005—2008

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Se aprobă Strategia națională de dezvoltare a sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice în perioada 2005—2008, prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

PRIM-MINISTRU
CĂLIN POPESCU-TĂRICEANU

Contrasemnează:

Ministrul muncii, solidarității sociale și familiei,
Gheorghe Barbu

Ministrul administrației și internelor,
Vasile Blaga

Ministrul sănătății,
Mircea Cintează

Ministrul finanțelor publice,
Ionel Popescu

**STRATEGIA NAȚIONALĂ DE DEZVOLTARE A SISTEMULUI DE ASISTENȚĂ
SOCIALĂ PENTRU PERSOANELE VÂRSTNICE
ÎN PERIOADA 2005-2008**

I. CONTEXT GENERAL

I.1. SITUAȚIA ACTUALĂ

I.1.1. Date statistice și demografice

După aprecierile EUROSTAT și IIASA, vârsta medie a populației europene va evolua de la 39 ani, în 2000, la 48 ani în 2050.

Procentul persoanelor de peste 60 de ani va depăși actuala valoare de 21%, ajungând la 33%, în timp ce procentul tinerilor sub 15 ani se va diminua de la 23% la 19%. Un studiu recent, realizat la nivelul UE-25, arată că populația totală a crescut de la 350 milioane în 1950, la 450 milioane în 2000. În anul 2025 se preconizează un număr de 470 de milioane de persoane, iar după anul 2050 populația va înregistra o evoluție numerică descendentă, respectiv 449 de milioane. Numărul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 65-79 de ani va crește semnificativ după 2010, înregistrând o creștere de 37% în jurul anului 2030.

Prin urmare, efectele negative ale fenomenului de îmbătrânire a populației, în special cele care privesc piața muncii și sectorul de îngrijiri socio-medicale de lungă durată, vor fi resimțite major după două decenii. Totuși, consecințele procesului de îmbătrânire se manifestă deja, îmbrăcând forme mai mult sau mai puțin alarmante, în relație directă cu dezvoltarea socio-economică și nivelul de trai înregistrat în fiecare stat membru

La nivel european speranța de viață se cifrează în jurul vârstei de 81 de ani la femei și de 75 de ani la bărbați. În perspectivă, demografii preconizează că va dispărea diferența de 6 ani existentă între femei și bărbați în ceea ce privește speranța de viață.

Evoluția numărului de persoane vârstnice, ilustrată pe categorii de vârste, se prezintă astfel:

Nr. total de angajați de vârstă mai înaintată (55-64 ani): + 9,6%, în perioada 2005-2010
+ 15,5% în perioada 2010-2030
- 14,1% în perioada 2030-2050

*) Anexa este reprodusă în facsimil.

Persoane vârstnice (65-79ani): + 3,4% în perioada 2005-2010

+ 37,4% în perioada 2010-2030

+ 1,5% în perioada 2030-2050

Persoane de vârstă înaintată (80 ani+) : +17,1% în perioada 2005-2010

+ 57,1% în perioada 2010-2030

+ 52,4% în perioada 2030-2050

Prin urmare, odată cu fenomenul general de îmbătrânire a populației, societatea va trebui să facă față: unui număr crescut de pensionari, unui număr crescut de persoane care trăiesc singure, unui număr crescut de vârstnici de sex feminin, incapacității familiei de a-și rezolva singură problemele legate de îngrijirea celor membrii aflați la vârste înaintate, nevoii crescute de servicii sociale și medicale destinate îngrijirii personale.

În România, persoanele în vârstă de 60 de ani și peste reprezentau în anul 1990 un procent de 10,3% din totalul populației României, în anul 2000 un procent de 18,7%, în 2003 un procent de 19,9%, iar pentru anul 2030 se preconizează un procent de 22,3%. Numai în ultimii 8 ani populația vârstnică a înregistrat o creștere de peste două procente.

Analiza *speranței de viață* în România a evidențiat că nivelul atins în anii 1976-1978 și anume, **69,8 ani**, a fost nivelul speranței de viață cel mai ridicat înregistrat în țara noastră, bărbații având o speranță de viață de **67,4 ani**, mai mică comparativ cu a femeilor care aveau **72,1 ani**, cu o diferență între sexe care a crescut progresiv în ultimii ani, și anume de 6,6 ani în anul 1992 comparativ cu anul 1978 când a fost de 4,7 ani.

Diferența între sexe în ce privește *speranța de viață a vârstnicilor* a fost mereu în favoarea femeilor și a continuat să crească în ultimii ani. Diferențele sunt mai accentuate între *mediile de reședință*: la bărbați speranța de viață este mai redusă în urban decât în rural cu **0,5 ani**, la femei fiind aproximativ la același nivel, ușor în favoarea urbanului. Speranța de viață feminină rămâne mai mare decât a bărbaților în orice mediu de reședință.

Comparativ cu țările dezvoltate din lume, durata medie de viață a românilor este mult mai mică. Durata medie de viață a crescut pentru prima dată în ultimii 20 de ani în anul 2000, iar în 2002 a înregistrat valoarea medie de **71,19 ani (F:74,90 ani ; M: 67,61 ani)**

În mediul urban:

Pentru sexul feminin: **75,51 ani**;

Pentru sexul masculin: **68,55 ani**;

În mediul rural se înregistrează o durată medie de viață ușor scăzută față de mediul urban, respectiv:

Pentru sexul feminin: **74,20 ani;**

Pentru sexul masculin: **66,35 ani;**

După anul 1990 s-a înregistrat pentru prima dată la noi, un spor negativ al populației (se nasc mai puține persoane decât decedează într-un an), acesta menținându-se negativ și în anul 2003. Deci, pe fondul scăderii dramatice a natalității se va accentua procesul de îmbătrânire demografică, crescând ponderea populației vârstnice.

1.1.2. Analiza profilului actual al sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice

Interesele și nevoile specifice acestui important segment de populație au fost abordate, până în prezent, de cele mai multe ori, cu referire la sistemul de securitate socială, cu accent principal asupra sistemului de pensii. O serie de aspecte esențiale trebuie luate în considerare : vârsta a treia este acompaniată de singurătate, izolare, precum și de riscul crescut de a prezenta boli invalidante, generatoare de disabilități, implicit de dependență. Fără o asistență medicală și socială de lungă durată, existența însăși a persoanelor vârstnice poate fi compromisă.

Impactul asupra familiei, indus de existența unei persoane vârstnice care și-a pierdut autonomia și depinde de ajutorul altei persoane pentru a-și deslășura actele de bază ale vieții zilnice, este deosebit de puternic și conduce, de multe ori, la dezorganizarea modului obișnuit de viață a familiei.

Veniturile scăzute reprezentate de pensie, creșterea progresivă a costurilor de întreținere a locuinței, a alimentelor și medicamentelor, extinderea sărăciei care afectează veniturile totale ale unei familii determinând sistarea ajutorului tradițional acordat vârstnicului, dar și abuzuri grave finalizate, în general, cu pierderea locuinței de către bătrâni, schimbările înregistrate în structura familiei, a stilului de viață, transferul populației tinere din zonele rurale către zonele urbane, limitarea suportului familial și scăderea numărului de îngrijitori tradiționali, determină nevoia, în continuă creștere, de a solicita servicii de îngrijire din ce în ce mai costisitoare, mai ales dacă este vorba de asistență acordată în regim instituționalizat.

În afara riscului de bătrânețe acoperit de sistemul de securitate socială prin asigurarea unui venit reprezentat de pensie, în cazul persoanelor de vârsta a treia se întâlnește o situație particulară, acestea având nevoie, în egală măsură, de două tipuri de suport - respectiv servicii sociale și medicale. În aceste condiții, inițierea, dezvoltarea și acordarea serviciilor sociale și de

sănătate, în special a celor de îngrijire personală, impun o politică unitară în domeniu pentru a realiza menținerea persoanelor vârstnice la domiciliu sau, dacă acest lucru nu este posibil, pentru a asigura suportul necesar continuării vieții într-o instituție de asistență socială.

În prezent, în România, funcționează :

- a) 19 cămine pentru persoane vârstnice, cu o capacitate de 2.121 *paturi*, aflate în coordonarea metodologică a Ministerului Muncii Solidarității Sociale și Familiei;
- b) 84 de centre de îngrijire și asistență pentru adulții cu handicap, cu o capacitate de 10.230 *paturi*, reprezentând fostele cămine de bătrâni și cămine spital, aflate în coordonarea metodologică a Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap (39 foste cămine de bătrâni și 45 foste cămine spital care nu și-au schimbat profilul inițial);
- c) 17 instituții de asistență socială (cămine pentru persoane vârstnice și centre de zi) susținute financiar de organizații neguvernamentale, pentru care se acordă subvenții de la bugetul de stat, cu o capacitate totală de 776 *locuri*;
- d) 39 de servicii la domiciliu subvenționate de la bugetul de stat. (Sursa: Raportul anual de asistență socială al direcției de specialitate din cadrul Ministerului Muncii Solidarității Sociale și Familiei)

Aceste instituții nu sunt singurele existente, la ora actuală, pe teritoriul României. O evaluare reală a situației prezente privind toate centrele de servicii sociale destinate persoanelor vârstnice, instituțiile care oferă asistență și găzduire, sau serviciile de îngrijire la domiciliu, aflate în administrare publică sau privată, nu s-a putut realiza, deoarece au lipsit coordonarea demersului , metodologia specifică de evaluare, precum și pârghiile legislative care să oblige asigurarea de informații corecte și transmiterea acestora, de la nivel local spre administrația centrală.

Sistemul actual de asistență socială pentru persoanele vârstnice se axează în principal pe:

- a) Transferuri bănești către populație (ajutoare sociale, ajutoare de urgență, indemnizații sau alte pensii decât cele provenite din sistemul de asigurări sociale);
- b) Facilități diverse care privesc, în special asistența medicală fără contribuție, gratuități și compensări la medicamente, gratuități sau reduceri de costuri pentru tratament balnear, transport în comun sau interurban, abonamente radio-tv, ș.a.;
- c) Servicii de îngrijire la domiciliu; îngrijirea la domiciliu se acordă fără nici o contribuție în cazul persoanelor care au venituri reduse; persoanele vârstnice care se încadrează într-un grad de handicap grav pot beneficia de asistent personal sau pot opta pentru o indemnizație; de asemenea pot beneficia de facilitățile acordate adultului cu handicap;

- d) Servicii de găzduire, supraveghere, asistare, îngrijire, recuperare, suport și consiliere acordate în instituții de asistență socială de tip rezidențial sau servicii alternative de tip centre de zi, „respite centre”, cluburi, etc.;
- e) Personal specializat care își desfășoară activitatea în domeniul asistenței sociale a persoanelor vârstnice și anume asistenți sociali, dar și profesioniști cu diverse calificări și competențe, în funcție de serviciile pe care le acordă;
- f) Descentralizare care privește transferarea responsabilității administrării și gestionării serviciilor sociale, acordate în instituții sau la domiciliu, autorităților locale; instituțiile de asistență socială sunt, în principal, înființate, organizate și administrate de autoritățile locale;
- g) Finanțare județeană și locală; serviciile sociale, fie că sunt acordate în instituții sau la domiciliu sunt finanțate de autoritățile locale, de la bugetul-de stat putând fi acordate sume pentru anumite cheltuieli stabilite prin lege
- h) Parteneriat și solidaritate socială; un principiu caracteristic sistemului de asistență socială este parteneriatul; în condițiile în care, într-o anumită perioadă de dezvoltare socio-economică, statul nu poate să asigure un suport financiar suficient, societatea civilă, prin formele ei organizate, trebuie să participe intens la dezvoltarea oricăror forme de suport destinate prevenirii și combaterii oricăror situații de risc ce ar putea conduce la marginalizare sau excluziune socială;
- i) Participarea beneficiarilor la procesul de decizie privind înființarea, organizarea, administrarea și acordarea serviciilor sociale;

Principalele puncte slabe ale sistemului de asistență socială a persoanelor vârstnice:

În raport cu profilul global al sistemului:

- a) Numărul redus de studii și cercetări privind tendințele demografice, particularitățile vârstei a treia și problematicile specifice vârstnicilor din țara noastră, bazate pe date reale, eufese și interpretate prin metode specifice și consacrate, apte să ofere informația necesară elaborării de politici eficiente în domeniu, pe termen mediu și lung;
- b) Lipsa unui departament specializat în elaborarea, evaluarea și monitorizarea politicilor sociale și programelor naționale destinate persoanelor vârstnice, organizat la nivel central;
- c) Existența mai multor reglementări legislative elaborate de instituții guvernamentale diferite, care produc paralelisme, confuzii sau incoerențe în sistem;
- d) Accesul persoanelor vârstnice la îngrijirea în sistem rezidențial sau la domiciliu se realizează în baza mai multor metodologii, prevăzute de legislația specială pentru persoane vârstnice și persoane cu handicap;

- e) Dreptul la măsuri de asistență socială se acordă pe criterii diferite: evaluarea nevoilor persoanelor vârstnice este realizată de o echipă formată din medic și asistent social care aplică grila națională de evaluare a persoanelor vârstnice și stabilește gradul de dependență; persoana vârstnică cu dizabilități este evaluată de Comisia de expertiză a adultului cu handicap care încadrează persoana într-un grad de handicap; este de subliniat faptul că legislația din țările europene consideră persoanele care au dobândit o dizabilitate generatoare de pierdere funcțională la vârsta a treia, drept persoane dependente și nu persoane cu handicap;
- f) Contribuția beneficiarului înregistrează un quantum diferențiat în instituții care acordă, în fapt, aceleași servicii (cămine pentru persoane vârstnice și centre pentru îngrijire și asistență pentru adulții cu handicap - foste cămine de bătrâni și cămine spital);
- g) Administrarea instituțiilor pentru persoane vârstnice se realizează după regulamente diferite, în funcție de autoritatea centrală care le coordonează;
- h) Dezvoltare inegală și inechitabilă a serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice la nivel național: există județe cu concentrare masivă de ONG-uri furnizoare de servicii, iar altele în care nu este înregistrată nici o organizație activă;
- i) Numărul redus de servicii de îngrijire la domiciliu, precum și a centrelor de zi sau altor tipuri de servicii alternative;
- j) Absența activității de monitorizare și control susținută de criterii și standarde clar definite, aplicată de personal calificat în domeniu;
- k) Lipsa prevederilor legislative care se referă la contravenții, indiferent cine este responsabil de aplicarea legislației în domeniu, respectiv organism privat, instituții publice sau autorități locale;
- l) Servicii de prevenție și recuperare insuficiente ;
- m) Lipsa de colaborare între instituțiile administrației centrale și locale din domeniul asistenței sociale și de sănătate, reprezentând principalul obstacol al dezvoltării serviciilor sociale și medicale integrate, acordate la nivel comunitar;
- n) Definiții și terminologie neunitară utilizate în diferitele acte normative speciale;
- o) Prevederi legale depășite sau dificil de implementat, cum ar fi: calcularea contribuției datorată de persoana vârstnică pentru acordarea serviciilor la domiciliu, facilitățile acordate îngrijitorilor proveniți din familia beneficiarului, programul de formare mult prea complex față de atribuțiile reale ale unui îngrijitor la domiciliu, ș.a;
- p) Instituții de asistență socială insuficiente față de solicitări, situație evidentă în protecția persoanelor vârstnice, a persoanelor cu boli cronice în mod deosebit a celor cu afecțiuni neuropsihice.
- r) Incapacitatea sistemului de a rezolva probleme/situații personale extrem de grave care nu sunt deloc sau sunt marginal acoperite cu servicii sociale.

În raport cu organizarea:

- a) Responsabilități disparate, la nivel de instituții guvernamentale;
- b) Regulamente de organizare și funcționale diferite ale instituțiilor care acordă același tip de servicii, pentru aceleași categorii de beneficiari;
- c) Misiunea instituțiilor nu este clar definită;
- d) Disproporție în alocarea de personal în raport cu complexitatea activității, precum și lipsa unor normative de personal elaborate în baza unor evaluări prealabile, cu respectarea standardelor europene în domeniu;
- e) Existența mai multor sisteme de evaluare a pierderii funcționale ;
- f) Lipsa definirii clare a raporturilor de coordonare/ subordonare la nivel central și teritorial;
- g) Sistem managerial informațional slab dezvoltat, ceea ce conduce la decizii incorecte sau insuficient fundamentate;
- h) Incapacitatea sistemului de a oferi o imagine comprehensivă asupra numărului de beneficiari și a serviciilor disponibile;
- i) Lipsa inspecției de sistem.

În raport cu finanțarea:

- a) Descentralizarea nu a fost urmată de alocarea de resurse financiare și umane suficiente;
- b) Rigiditatea sistemului a generat imposibilitatea direcționării fondurilor în vederea soluționării unor situații de criză;
- c) Finanțarea instituțiilor de asistență socială din bugetele locale; deși acestea asigură servicii pentru beneficiari care provin din toate localitățile județului, aceasta a condus la degradarea multor instituții sub aspect fizic și funcțional;
- d) Neaplicarea legislației referitoare la convențiile ce se încheie pentru îngrijirea unei persoane vârstnice într-un cămin situat în alt județ, autoritatea locală unde își are domiciliul persoana fiind obligată să asigure cheltuielile necesare asistării acesteia;
- e) Planificarea financiară nu se realizează în funcție de nevoia socială și evoluția problemelor sociale;
- f) Nedefinirea clară a modalităților de finanțare a serviciilor sociale, astfel încât să fie asigurată sustenabilitatea și continuitatea acestora;

În raport cu resursele umane:

- a) Sub-dimensionarea necesarului de personal la nivel central și local;
- b) Lipsa personalului calificat la nivelul serviciilor publice de asistență socială, dar și la nivelul serviciilor și instituțiilor de asistență socială destinate asistării persoanelor vârstnice;
- c) Reglementări insuficiente referitoare la nevoia de formare și criteriile de acreditare a personalului care activează în domeniul serviciilor sociale pentru persoane vârstnice, respectiv lipsa standardelor profesionale care să permită și includerea în Clasamentul Ocupațiilor din România, cât și o salarizare corespunzătoare;
- d) Titlaturi diferite utilizate pentru personalul care are atribuții similare (asistent personal, îngrijitor la domiciliu);
- e) Insuficienta dezvoltare a sistemului de formare continuă în vederea dezvoltării de competențe;
- f) Lipsa unor profesii necesare managementului serviciilor sociale pentru persoane vârstnice: asistentul medical comunitar (echivalent al nursei comunitare), asistentul medical de geriatrie și gerontopsihiatrie, managerul de caz, terapeutul ocupațional specializat în recuperarea persoanelor vârstnice, etc;
- g) Deși cu tradiție în medicina românească, există blocaje în dezvoltarea specialității și competențelor în geriatrie-gerontologie.

1.2. REGLEMENTĂRI INTERNAȚIONALE

Asistența socială a persoanelor vârstnice trebuie să asigure respectarea drepturilor persoanelor vârstnice așa cum sunt ele reglementate în tratate și convenții internaționale.

România, pentru a ratifica și art. 23 referitor la drepturile persoanelor vârstnice din Carta Socială Europeană revizuită, cât și pentru a demonstra respectarea prevederilor art.13 referitor la drepturile pentru asistență socială și medicală, asumat deja prin **Legea nr.74/1999 pentru ratificarea Cartei sociale europene revizuite, adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996**, dar și în calitate de țară membră ONU, trebuie să promoveze măsuri adecvate destinate persoanelor vârstnice pentru a permite acestora să rămână membri deplin ai societății.

Strategia de asistență socială în favoarea persoanelor vârstnice reprezintă o prioritate și se fundamentează atât pe evaluarea situației prezente și a potențialelor riscuri la care este predispusă persoana vârstnică, cât și pe principiile enunțate de Națiunile Unite:

- a) Independență
- b) Participare
- c) Îngrijire
- d) Împlinire personală
- e) Demnitate

Prin **Declarația de la Viena din 1998 - „A îmbătrâni în Europa: Solidaritatea între generații - bază a coeziunii sociale”**, prima Adunare Generală a Națiunilor Unite consacrată îmbătrânirii stabilea necesitatea elaborării unor politici globale referitoare la îmbătrânire și persoane vârstnice, aceasta fiind privită drept un răspuns și o șansă de dezvoltare demografică și o condiție a menținerii și întăririi coeziunii sociale.

În aprilie 2002, la Madrid, a doua Adunare Generală a Națiunilor Unite consacrată îmbătrânirii a adoptat **Planul Internațional de Acțiune privind Îmbătrânirea și Declarația Politică**, documente ce cuprind recomandări privind implementarea măsurilor capabile să răspundă atât oportunităților, cât și provocărilor induse de fenomenul de îmbătrânire a populației în secolul XXI. Scopul final al acțiunilor ce vor fi întreprinse este acela de a promova o societate pentru toate vârstele.

Bătrânețea a început să fie considerată din ce în ce mai mult un risc de dependență și de excluziune socială. Ca atare, protecția socială a persoanelor vârstnice se regăsește ca temă prioritară, inclusiv în documentele Comisiei Europene ce vizează elaborarea unor obiective și planuri de acțiune socială comune, în cadrul metodei de coordonare deschisă a politicii de combatere a excluziunii sociale, enunțată la summitul Consiliului European de la Lisabona din martie 2000.

La elaborarea strategiei naționale de dezvoltare a sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice s-au avut în vedere, nu numai **Planul Internațional de Acțiune privind Îmbătrânirea și Declarația Politică de la Madrid**, dar și o serie de documente programatice, recomandări sau angajamente, cum ar fi:

Carta Socială Europeană revizuită, care reglementează un set de drepturi sociale fundamentale, printre care :

Art.13. Dreptul la asistență socială și medicală.

Art.14. Dreptul de a beneficia de servicii sociale.

Art.23. Dreptul persoanelor vârstnice la asistență socială.

Art.30. Dreptul la protecție împotriva sărăciei și a excluziunii sociale

Codul European de Securitate Socială ce prevede garantarea prestațiilor care se adresează riscului de bătrânețe.

Tratatul de la Amsterdam, precum și Carta Drepturilor Fundamentale proclamată la Nisa în anul 2000, unde se face referire la eliminarea oricăror forme de discriminare legate de vârstă.

Recomandarea Comitetului de Miniștri nr.R(87) privind constituirea Grupului de legătură pentru depistarea și supravegherea problematicei persoanelor vârstnice;

Recomandarea Consiliului Europei nr.92/442/CCE asupra convergenței obiectivelor și politicilor de protecție socială;

Recomandarea Comitetului de Miniștri R/(94)14 referitoare la politicile coerente și integrate;

Recomandarea Consiliului Europei nr.1428(1999)1 „Viitorul cetățenilor vârstnici: protecție, participare și promovare”.

Aceste recomandări propun o serie de măsuri având drept țintă dezvoltarea îngrijirilor și serviciilor acordate la domiciliul persoanei, promovarea accesului la serviciile de sănătate, îmbunătățirea măsurilor de prevenire a situației de dependență, diversificarea prestațiilor destinate prevenției sau combaterii riscului de marginalizare sau excludere socială și creșterii calității vieții persoanei vârstnice.

Recomandarea Consiliului Europei Nr. R (98) 9 privind dependența, adoptată de Comitetul de Miniștri ai Statelor membre la data de 18 septembrie 1998, subliniază, prin conținutul ei, necesitatea ca opinia publică să fie sensibilizată referitor la importanța problematicilor legate de situația de dependență, precum și urgența orientării măsurilor politice și legislative asupra acestui domeniu. Acest document recomandă statelor membre să elaboreze legislația în domeniu, luând în considerare reglementări care privesc:

- a) definiția dependenței;
- b) principiile generale în favoarea persoanelor dependente;
- c) măsuri în favoarea persoanelor dependente;
- d) îngrijitorii fără statut profesional.

Textul în cauză a fost elaborat luându-se în considerare textele adoptate care tratează aspecte legate de situația de dependență, cum ar fi Recomandarea Nr. (87) 22 asupra depistării și supravegherii în cazul persoanelor vârstnice, Recomandarea Nr. (90) 22 asupra protecției sănătății mintale a unor grupuri vulnerabile ale societății, Recomandarea Nr. (91) 2 privind securitatea socială a lucrătorilor fără statut profesional, Recomandarea Nr. (92) 6 privind politică coerentă în materie de readaptare a persoanelor cu handicap, Recomandarea Nr. (84) 24 privind securitatea socială referitor la măsurilor preventive.

1.3. PREVEDERILE PROGRAMULUI DE GUVERNARE 2005-2008

Guvernul României are stabilite măsuri concrete în domeniul reformei sistemului de asistență socială și combaterea sărăciei, care se regăsesc în obiectivele prevăzute în **Programul de guvernare 2005-2008**, precum și în **Planul Național de măsuri prioritare pentru anul**

2005, în cadrul Priorității nr.11 „Creșterea capacității de asumare a obligațiilor de stat membru”, respectiv:

- a) Continuarea reformei în domeniul asistenței sociale, având drept obiectiv major crearea unui nou cadru instituțional, prin stabilirea unui mecanism unic de organizare a sistemului de asistență socială, a modalităților de finanțare, a tipurilor de prestații, a beneficiarilor și nevoilor concrete ale acestora, precum și dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale;
- b) Clarificarea responsabilităților instituționale ale tuturor organismelor și autorităților implicate în protecția socială: distribuția clară a responsabilităților locale și încadrarea cu personal suficient ;
- c) Elaborarea unei strategii naționale de asistență socială pentru persoanele vârstnice;
- d) Constituirea mecanismului de monitorizare a dinamicii fenomenului sărăciei;
- e) Implementarea legislației privind asistența socială și instruirea personalului implicat;
- f) Constituirea de noi cămine, precum și modernizarea celor existente pentru crearea unor condiții de trai decente acestor persoane;
- g) Dezvoltarea unor servicii integrate socio-medicele la domiciliu;
- h) Formarea personalului care furnizează servicii de îngrijire la domiciliu;
- i) Construcția cadrului instituțional și organizatoric care să permită implementarea serviciilor de îngrijire la domiciliu (rețea de centre comunitare integrate cu unități de asistență socială și medicală);
- j) Elaborarea unor programe speciale pentru prevenirea situației de dependență și creșterea implicării persoanelor vârstnice în viața socială;
- k) Stabilirea de parteneriate cu autoritățile administrației publice locale pentru dezvoltarea serviciilor sociale comunitare;
- l) Sprijinirea organizațiilor civile și a cultelor religioase furnizoare de servicii de asistență socială destinate persoanelor vârstnice fără familie.

II. PRINCIPII

Strategia reprezintă un cadru de referință cu valori și principii de bază ale politicilor sociale, astfel încât, pe termen mediu, să se poată modela o societate activă, un mediu comunitar sigur, responsabil și solidar, apt să dezvolte măsuri de protecție adecvate pentru persoanele vârstnice și un acces nediscriminatoriu la orice tip de suport menit să susțină incluziunea socială a acestora.

Principiile care stau la baza Strategiei naționale pentru dezvoltarea sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice se fundamentează pe principiile enunțate de Organizația

Națiunilor Unite, precum și pe cele care guvernează construcția sistemului de servicii sociale și sunt următoarele :

- a) **Respectarea demnității umane**
- b) **Promovarea împlinirii personale**
- c) **Promovarea autonomiei persoanei**
- d) **Promovarea participării și responsabilizării**
- e) **Facilitarea accesului la serviciile de îngrijire**
- f) **Proximitatea**
- g) **Solidaritatea socială**
- h) **Parteneriatul**
- i) **Abordarea multidisciplinară**
- j) **Libertatea de a alege**
- k) **Egalitatea de șanse și nondiscriminarea**
- l) **Transparența și responsabilitatea publică**
- m) **Complementaritatea și abordarea integrată**
- n) **Confidențialitate**

III. SCOP

Strategia vizează, în principal, constituirea unui cadru comprehensiv și dinamic care să permită dezvoltarea și implementarea politicilor și programelor de asistență socială destinate nevoilor specifice persoanelor vârstnice în vederea susținerii participării acestora la viața economică, socială și culturală a societății și asigurării dreptului la o viață autonomă, împlinită și demnă.

Strategia reprezintă un cadru de referință cu valori și principii de bază ale politicilor sociale, astfel încât, pe termen mediu, să se poată modela o societate activă, un mediu comunitar sigur, responsabil și solidar, apt să dezvolte măsuri de protecție adecvate pentru persoanele vârstnice și un acces nediscriminatoriu la orice tip de suport menit să susțină incluziunea socială a acestora.

IV. PERIOADA DE IMPLEMENTARE

Strategia națională de dezvoltare a sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice urmează a fi implementată în perioada 2005-2008.

V. OBIECTIVE GENERALE

Strategia națională de dezvoltare a sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice face parte integrantă din strategia generală de reformă a sistemului național de asistență socială.

Strategia națională de dezvoltare a sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice stabilește obiective și măsuri care urmăresc direcțiile de dezvoltare globală a politicilor sociale în domeniu, care au în vedere, în principal :

- a) ***Crearea unei societăți pentru toate vârstele***
- b) ***Respectarea drepturilor omului și asigurarea libertăților fundamentale pentru persoanele vârstnice***
- c) ***Promovarea unei vieți sănătoase, active, sigure, împlinite, decente și demne***

Din această perspectivă Strategia națională de dezvoltare a sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice se înscrie în cadrul priorităților Planului de acțiune asupra îmbătrânirii, adoptat de Adunarea Națiunilor Unite, Madrid 2000 :

- a) ***Persoanele vârstnice și dezvoltarea***
- b) ***Sănătatea și bunăstarea la vârste înaintate***
- c) ***Asigurarea măsurilor de suport pentru persoanele vârstnice și a unui mediu de viață adecvat***

Pe termen lung direcțiile cheie de dezvoltare globală a politicilor sociale pentru persoanele vârstnice au în vedere garantarea accesului la :

- a) Locuință
- b) Venit minim
- c) Servicii de sănătate
- d) Servicii integrate de îngrijire
- e) Participarea activă la viața societății
- f) Educație continuă

Obiectivele generale ale Strategiei naționale de dezvoltare a sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice sunt următoarele :

- I. Promovarea unui sistem coerent, coordonat și integrat de asistență socială**
- II. Combaterea riscului de excluziune socială și creșterea calității vieții persoanelor vârstnice**
- III. Promovarea participării persoanelor vârstnice la viața societății**

VI. OBIECTIVE OPERAȚIONALE

1. Întărirea cadrului administrativ și instituțional la nivel central și local
2. Îmbunătățirea cadrului legislativ
3. Stabilirea unui sistem de finanțare apt să asigure dezvoltarea măsurilor de asistență socială pentru persoanele vârstnice
4. Creșterea calității resurselor umane
5. Dezvoltarea și diversificarea prestațiilor sociale
6. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale
7. Prevenirea și combaterea abuzului și neglijării persoanei vârstnice
8. Dezvoltarea și împlinirea personală
9. Susținerea implicării active a persoanelor vârstnice în viața societății

VII. PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI NAȚIONALE DE DEZVOLTARE A SISTEMULUI DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ PENTRU PERSOANELE VÂRSTNICE ÎN PERIOADA 2005-2008

OBIECTIVUL GENERAL 1 : Promovarea unui sistem coerent, coordonat și integrat de asistență socială pentru persoanele vârstnice

OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI	TERMEN	INSTITUȚII RESPONSABILE
1.1. Întărirea cadrului administrativ și instituțional, la nivel central și local	1.1.1. Crearea, la nivel central, în cadrul MMSSF, a unei structuri cu responsabilități în elaborarea, evaluarea, monitorizarea politicilor de asistență socială pentru persoanele vârstnice, pentru coordonarea implementării strategiei, funcționării sistemului și relaționarea eficientă cu alte domenii de activitate: sănătate, educație, justiție, etc.	Trim. I 2006	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei
	1.1.2. Constituirea unui grup de lucru interministerial, cu participarea universităților și institutelor de cercetare, pentru elaborarea de politici și programe sociale privind persoanele vârstnice	2005	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Justiției, Ministerul Educației și Cercetării, Universități, Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice
	1.1.3. Înființarea prin act normativ a unui compartiment specializat, la nivelul fiecărei Direcții județene de asistență socială și protecție a copilului, destinat asistenței sociale a persoanelor vârstnice	2006	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Administrației și Internelor.
	1.1.4. Crearea unei baze de date privind persoanele vârstnice	2006 – 2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei
	1.1.5. Dezvoltarea de studii și cercetări privind fenomenul îmbătrânirii și consecințele acestuia, precum și privind situația socială a persoanelor vârstnice. Publicarea și diseminarea studiilor și cercetărilor în domeniu	2006 – 2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice, universități, institute de cercetare
1.2. Îmbunătățirea cadrului legislativ	1.2.1. Modificarea și completarea Legii nr.17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice în vederea unei abordări integrate a stării sociale a persoanelor vârstnice	2005-2006	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Administrației și Internelor, Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice

	<p>1.2.2. Elaborarea legislației secundare care derivă din modificarea și completarea Legii nr.17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice referitoare la:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Armonizarea legislației privind măsurile de asistență socială destinate persoanelor cu handicap, cu legislația privind asistența socială a persoanelor vârstnice ▪ Reglementarea unui sistem coerent și unitar de evaluare a nevoilor și a gradului de dependență a persoanelor vârstnice ▪ Reglementarea unui model de servicii integrate privind îngrijirea persoanelor vârstnice ▪ Reglementarea standardelor de calitate privind serviciile sociale acordate persoanelor vârstnice, la domiciliu și în sistem rezidențial ▪ Elaborarea normativelor de funcționare a căminelor pentru persoane vârstnice, altor centre sociale care oferă îngrijire, asistență și găzduire pe perioade determinate sau nedeterminate, centrelor de zi, locuințelor protejate sau a altor tipuri de unități specializate de asistență ▪ Reglementarea tipurilor de convenții și acorduri de parteneriat între autoritățile centrale, locale și reprezentanții societății civile 	2005 – 2006	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Sănătății, autorități publice locale
<p>1.3. Stabilirea unui sistem de finanțare care să asigure dezvoltarea măsurilor de asistență socială pentru persoanele vârstnice</p>	<p>1.3.1. Reglementarea unui sistem de finanțare transparent, care să asigure continuitatea serviciilor destinate persoanelor vârstnice și elaborarea proiecțiilor bugetare prin intermediul planurilor anuale de acțiune</p>	2006 - 2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor Publice
	<p>1.3.2. Îmbunătățirea mecanismului de alocare a fondurilor din bugetul de stat și bugetele locale, prin evidențierea distinctă a sumelor destinate măsurilor de asistență socială în favoarea persoanelor vârstnice</p>	2006	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor Publice, autorități publice locale
	<p>1.3.3. Atragerea resurselor financiare internaționale sau dezvoltarea de programe cu finanțare rambursabilă sau nerambursabilă necesare susținerii sistemului de asistență socială destinat persoanelor vârstnice</p>	Permanent	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Administrației și Internelor

1.4. Dezvoltarea resurselor umane din domeniul asistenței sociale privind persoanele vârstnice	1.4.1. Evaluarea resurselor umane existente, precum și a nevoilor de formare a personalului	2006	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, autorități publice locale
	1.4.2. Dezvoltarea de noi competențe la locul de muncă și recunoașterea acestora, prin introducerea lor în COR: reglementarea standardelor ocupaționale pentru personalul care activează în domeniul asistenței sociale și a serviciilor sociale	2006-2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei
	1.4.3. Inițierea de programe de pregătire inițială și continuă și elaborarea curriculei de formare în funcție de abilitățile ce trebuie dezvoltate	2006-2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Agenția Națională de Ocuparea a Forței de Muncă, Ministerul Sănătății, Universități
	1.4.4. Promovarea formelor de instruire a îngrijitorilor din rețeaua informală și reglementarea modalităților de certificare a îngrijitorilor, din rețeaua formală și informală, după absolvirea cursurilor de formare	2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Agenția Națională de Ocuparea a Forței de Muncă
	1.4.5. Reglementarea statutului asistenței medicale comunitare	2006-2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății

OBIECTIVUL GENERAL 2: Combaterea riscului de excluziune socială a persoanelor vârstnice și creșterea calității vieții acestora

OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURILE	TERMEN	INSTITUȚII RESPONSABILE
2.1 Dezvoltarea și diversificarea prestațiilor sociale	2.1.2. Facilitarea accesului persoanelor vârstnice la ajutoare financiare acordate pentru situații punctuale: acoperirea cheltuielilor curente cu întreținerea, căldura, consumul de apă, gaze sau curent electric, amenajarea spațiului de locuit, mici reparații, ajutor în cazul schimbării domiciliului, achiziția de proteze și orteze, procurarea de medicamente	2006-2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Administrației și Internelor, Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice, autorități publice locale
	2.1.3. Introducerea unei prestații și/sau unei prime de asigurare pentru situația de dependență a persoanei vârstnice	2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Emanelor Publice
	2.1.4. Introducerea unor compensații financiare sau a altor facilități pentru îngrijitori în vederea promovării îngrijirii în familie	2006	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, autorități publice locale
	2.1.5. Acordarea de facilități pentru susținerea lucrărilor de adaptare a locuinței în funcție de nevoile persoanei vârstnice dependente	2007 – 2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor Publice, autorități publice locale
2.2 Dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale	2.2.1. Elaborarea și implementarea de programe naționale privind prevenirea îmbătrânirii precoce și a situației de dependență: promovarea dezvoltării de cabinete de asistență socială în cadrul spitalelor și întărirea colaborării asistentului social cu medicul de familie, orientarea serviciilor de îngrijire primară spre modelul social de abordare a pacientului	2006-2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, autorități publice locale

	2.2.2. Elaborarea planurilor anuale județene de măsuri destinate protecției sociale a persoanelor vârstnice	2006 - 2008	autorități publice locale, Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei
	2.2.3. Facilitarea accesului persoanelor vârstnice, indiferent de mediul de rezidență, la serviciile sociale și de sănătate	2006-2008	autorități publice locale, Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății.
	2.2.4. Dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu și a altor servicii alternative de tipul: centre de zi, cluburi, locuințe protejate, adăposturi, centre de reabilitare, servicii de tip <i>respite</i>	2006 - 2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății.
	2.2.5. Dezvoltarea serviciilor de îngrijiri de lungă durată pentru persoanele vârstnice dependente	2006-2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, autorități publice locale
	2.2.6. Dezvoltarea unui set de servicii comprehensive, socio-medicale, pentru prevenirea, intervenția precoce, tratamentul și îngrijirea persoanelor vârstnice cu afecțiuni mintale	2006-2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, autorități publice locale
	2.2.7. Dezvoltarea serviciilor paliative	2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, autorități publice locale
	2.2.8. Dezvoltarea programelor de consiliere a persoanelor vârstnice referitor la beneficiile asigurărilor privind riscul de bătrânețe, de dependență, de sănătate, precum și în ceea ce privește alegerea celor mai eficiente scheme de asigurări	2007-2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, autorități publice locale, universități de profil
	2.2.9. Promovarea parteneriatului cu organizațiile neguvernamentale și încurajarea inițiativelor private în domeniu prin asigurarea de facilități fiscale, reglementarea condițiilor de concesionare a serviciilor de către serviciile publice, eliminarea birocrăției	2006-2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor Publice, autorități publice locale
	2.2.10. Dezvoltarea sistemului rezidențial de asistență și îngrijire prin reabilitarea căminelor pentru persoane vârstnice și construcția de noi cămine	2006 – 2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Administrației și Internelor, autorități publice locale
2.3. Prevenirea și combaterea abuzului și neglijării persoanelor vârstnice	2.3.1. Elaborarea de reglementări specifice privind prevenirea oricăror forme de abuz și neglijare a persoanei vârstnice	2005-2006	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Justiției, Ministerul Administrației și Internelor
	2.3.2. Organizarea de campanii de informare și dezvoltarea unor centre de consiliere a persoanelor vârstnice asupra riscului de a fi supuși la diverse forme de abuz sau neglijare și consecințelor acestuia	2006-2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice, Ministerul Justiției, autorități publice locale.
	2.3.3. Crearea de servicii sociale specializate destinate victimelor abuzului	2007-2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice, Agenția Națională pentru Protecția Familiei

OBIECTIVUL GENERAL 3: Promovarea participării persoanelor vârstnice la viața socială

OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURILE	TERMEN	INSTITUȚII RESPONSABILE
3.1. Dezvoltarea și împlinirea personală	3.1.1. Dezvoltarea unei rețele de centre de consiliere pentru pregătirea asupra impactului socio-economic al pensionării și alte aspecte caracteristice vârstei a treia	2007-2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, autorități publice locale
	3.1.2. Organizarea de campanii naționale/locale de informare și mediatizare privind consecințele îmbătrânirii pentru sensibilizarea publicului larg și pentru valorizarea rolului persoanelor vârstnice în societate și familie	permanent	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, autorități publice locale
	3.1.3. Dezvoltarea de programe pentru combaterea izolării și încurajarea reintegrării sociale a vârstnicului	2007-2008	autorități publice locale, Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei
	3.1.4. Suport acordat vârstnicilor pentru îmbunătățirea propriei situații socio-economice, prin proiecte generatoare de venituri, programe educaționale și ocupaționale	2006-2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Agenția Națională de Ocuparea a Forței de Muncă.
	3.1.5. Identificarea și promovarea de locuri de muncă destinate persoanelor vârstnice	2007-2008	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Agenția Națională de Ocuparea a Forței de Muncă
3.2. Susținerea implicării active a persoanelor vârstnice în viața societății	3.2.1. Dezvoltarea de programe în parteneriat cu reprezentanții mișcării asociative a persoanelor vârstnice pentru susținerea accesului acestora la toate aspectele vieții socio-economice	2006-2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice, Ministerul Administrației și Internelor, autorități publice locale
	3.2.2. Promovarea mișcării de voluntariat în rândul persoanelor vârstnice prin instituirea de facilități financiare sau alte forme de recunoaștere a activității voluntare	2007	Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice
	3.2.3. Facilitarea implicării de către comunitate a persoanelor vârstnice în luarea deciziilor cu privire la acțiunile și măsurile ce le sunt destinate	2006-2008	autorități publice locale

VIII. IMPLEMENTARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE

8.1. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA

Implementarea măsurilor și acțiunilor stabilite în cadrul strategiei presupune un proces de planificare judicioasă, pe o perioadă de cel puțin 4 ani, bazată pe obiectivele naționale și nevoile locale dar, mai ales, pe resursele materiale, financiare și umane disponibile. Programele și măsurile concrete ce se înscriu în cadrul larg al strategiei vizează elaborarea de planuri anuale de acțiune, aprobate prin ordin al ministrului muncii, solidarității sociale și familiei.

Implementarea strategiei necesită totodată, integrarea unui plan de cercetare privind fenomenul de îmbătrânire a populației și implicațiile acestuia, precum și a unui program de construcție instituțională care să permită abordarea și dezvoltarea globală a politicilor sociale.

În aceste condiții, monitorizarea și evaluarea măsurilor asumate reprezintă o activitate de maximă importanță care permite analiza impactului politicilor adoptate și redefinirea priorităților, în funcție de realitățile decelate și evoluția nevoilor sociale.

Activitatea de monitorizare și evaluare are în vedere următoarele :

- a) Selectarea unor indicatori de performanță pentru obiectivele strategiei;
- b) Dezvoltarea unor programe de cercetare care se adresează principalelor măsuri prevăzute de strategie, astfel încât acțiunile asumate să fie posibil de implementat cu maximă eficiență și eficacitate;
- c) Identificarea și soluționarea lipsurilor de informații și date, absolut necesare susținerii obiectivelor strategice;
- d) Dezvoltarea bazei de date necesare elaborării de politici în domeniu, dar și pentru monitorizarea eficientă de sistem;
- e) Asigurarea de informații permanente privind rezultatele implementării diverselor obiective strategice și realizarea de rapoarte periodice;
- f) Evaluarea strategiei la doi ani de la demararea implementării acesteia și definierea altor direcții de acțiune, măsuri sau acțiuni, în funcție de rezultatele evaluării.

În acest context se înscrie crearea la nivel central a unei structuri capabilă de o abordare coordonată a consecințelor fenomenului de îmbătrânire, de dezvoltare globală a politicilor sociale în favoarea persoanelor vârstnice. Această structură își va asuma evaluarea generală de sistem, elaborarea de politici și programe coerente și corelate, a planurilor anuale de acțiune, evaluarea și monitorizarea impactului măsurilor angajate, coordonarea implementării acestora la nivel local, precum și relaționarea cu celelalte domenii de activitate.

8.2 FINANȚAREA

Stabilirea unui sistem de finanțare clar, coerent reprezintă unul din obiectivele majore ale strategiei de asistență socială a persoanelor vârstnice.

Sursele de finanțare ale sistemului de asistență socială pentru persoanele vârstnice includ:

- a) Buget de stat;
- b) Bugete locale;
- c) Donații și sponsorizări de la persoane fizice și juridice, în condițiile legii;
- d) Alte fonduri sociale, pentru proiecte locale: Fondul Român de Dezvoltare Socială;
- e) Fonduri externe, rambursabile și nerambursabile;
- f) Contribuția beneficiarului.

Proiecțiile bugetare de susținere a măsurilor prevăzute în planurile anuale de acțiune în domeniul asistenței sociale pentru persoanele vârstnice sunt elaborate în fiecare an, pentru anul următor și reprezintă o condiționalitate a implementării strategiei.

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRÂRE

pentru aprobarea amendamentului convenit prin schimbul de scrisori semnate la București la 28 februarie 2005 și la Paris la 1 martie 2005 între Guvernul României și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei la Acordul-cadru de împrumut dintre România și Fondul de Dezvoltare Socială al Consiliului Europei, semnat la Paris la 4 iunie 1998

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, al art. 20 din Legea nr. 590/2003 privind tratatele, precum și al art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 64/1998 pentru ratificarea Acordului-cadru de împrumut dintre România și Fondul de Dezvoltare Socială al Consiliului Europei, semnat la Paris la 4 iunie 1998, aprobată prin Legea nr. 223/1998, cu modificările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Se aprobă amendamentul convenit prin schimbul de scrisori semnate la București la 28 februarie 2005 și la Paris la 1 martie 2005 între Guvernul României, prin Ministerul Finanțelor Publice, și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei la Acordul-cadru de

împrumut dintre România și Fondul de Dezvoltare Socială al Consiliului Europei, semnat la Paris la 4 iunie 1998, ratificat prin Ordonanța Guvernului nr. 64/1998, aprobată prin Legea nr. 223/1998, cu modificările ulterioare.

PRIM-MINISTRU
CĂLIN POPESCU-TĂRICEANU

Contrasemnează:

Ministrul finanțelor publice
Ionel Popescu

Ministrul muncii, solidarității sociale și familiei,
Gheorghe Barbu

Ministrul afacerilor externe,
Mihai-Răzvan Ungureanu

ROMÂNIA
MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE
 Biroul secretarului de stat

Nr. 240332

Către: Dl. Raphael Alomar, guvernatorul Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei
 Fax: 331.47.55.03.38
 De la: Dl. Dragoș Neacșu, secretar de stat la Ministerul Finanțelor Publice
 Fax: 401.312.67.92
 Subiect: **Împrumutul nr. 1.265/1997 — Proiectul de reformă pentru protecția copilului**
 Număr de pagini (inclusiv pagina de gardă): 1   Data: 28 februarie 2005

Stimate domn,

În urma solicitării Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție (*ANPCA*) și luând în considerație analiza comună realizată de reprezentantul Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei (*BDCE*) și Ministerului Finanțelor Publice, vă rugăm să acceptați prelungirea termenului de finalizare a proiectului mai sus menționat de la 31 decembrie 2004 până la 31 octombrie 2005.

Toate cele 32 de subproiecte deja aprobate de BDCE au fost finalizate. Suma pentru finalizarea acestor 32 de subproiecte este de 8.100.000 euro, sumă mai mică decât suma estimată inițial de 9.300.000 euro.

Aceste economii ce au rezultat pe parcursul implementării Proiectului au fost alocate finanțării a 5 noi subproiecte, pentru care BDCE și-a exprimat deja lipsa de obiecții.

Luând în considerație procedurile necesare pentru redactarea condițiilor de implementare pentru aceste subproiecte, pentru organizarea procedurilor de achiziții și pentru încredințarea contractelor, nu a fost posibilă finalizarea tuturor lucrărilor civile până la sfârșitul anului 2004 (data efectivă de finalizare).

Pentru a asigura timpul de care este nevoie pentru finalizarea subproiectelor este necesară prelungirea Proiectului până în octombrie 2005.

Așteptăm un răspuns cât mai curând din partea dumneavoastră.

Dragoș Neacșu,
 secretar de stat

BANCA DE DEZVOLTARE A CONSILIULUI EUROPEI

FAX

Către: Dl. Dragoș Neacșu, secretar de stat
 Compania: Ministerul Finanțelor Publice
 Fax: 00 4021 312 67 92
 De la: Dl. Theodore Ivanov, director
 Departament: Departament Proiect
 Tel: +33 (0) 1.47.55.37.22
 Număr de pagini (inclusiv pagina de gardă): 1   Data: 1 martie 2005
 Subiect: **Recunoașterea noii date de finalizare pentru F/P 1.265 (1997) — Proiectul de reformă pentru protecția copilului**

Stimate domnule Neacșu,

În urma solicitării dumneavoastră din data de 28 februarie 2005 și după consultarea cu departamentele implicate ale BDCE, îmi face plăcere să vă informez că BDCE nu are obiecții în a recunoaște că data de finalizare a lucrărilor pentru proiectul F/P 1.265 (1997) „Proiectul de Reformă pentru Protecția Copilului” este data de 31 octombrie 2005, asigurând implementării proiectului o perioadă cu 10 luni mai lungă.

Vă rog să nu ezitați să mă contactați în orice moment, în cazul în care doriți clarificări ulterioare privind acest subiect sau în orice altă problemă.

Cu stimă,
 Theodore Ivanov,
 director

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

ORDIN

privind înființarea Centrului operativ pentru situații de urgență al Ministerului Sănătății

Având în vedere:

— prevederile art. 15 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 21/2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență, aprobată cu modificări prin Legea nr. 15/2005, și ale art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.491/2004 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind structura organizatorică, atribuțiile, funcționarea și dotarea comitetelor și centrelor operative pentru situații de urgență;

— Referatul de aprobare al Compartimentului operativ pentru situații de urgență nr. M.C. 7.297 din 9 iunie 2005, în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 168/2005 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul sănătății emite următorul ordin:

Art. 1. — Începând cu data prezentului ordin, în subordinea secretarului de stat pentru asistență medicală se constituie Centrul operativ pentru situații de urgență al Ministerului Sănătății, care asigură secretariatul tehnic permanent al Comitetului pentru Situații de Urgență al Ministerului Sănătății.

Art. 2. — În afara situațiilor de urgență, centrul prevăzut la art. 1 funcționează în cadrul programului normal al Ministerului Sănătății.

Art. 3. — Centrul operativ pentru situații de urgență al Ministerului Sănătății se organizează prin introducerea în structura sa a Centrului național de supraveghere și control al bolilor transmisibile din cadrul Institutului de Sănătate Publică București.

Art. 4. — Structura, atribuțiile și diagrama de relații ale Centrului operativ pentru situații de urgență al Ministerului Sănătății sunt prevăzute în anexele nr. 1, 2 și 3 care fac parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 5. — Direcțiile interesate din cadrul Ministerului Sănătății, precum și Institutul de Sănătate Publică București vor duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 6. — Cu data prezentului ordin se abrogă Ordinul ministrului sănătății nr. 585/2004 privind înființarea Compartimentului pentru asistență medicală de urgență în caz de dezastre și crize, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 489 din 1 iunie 2004.

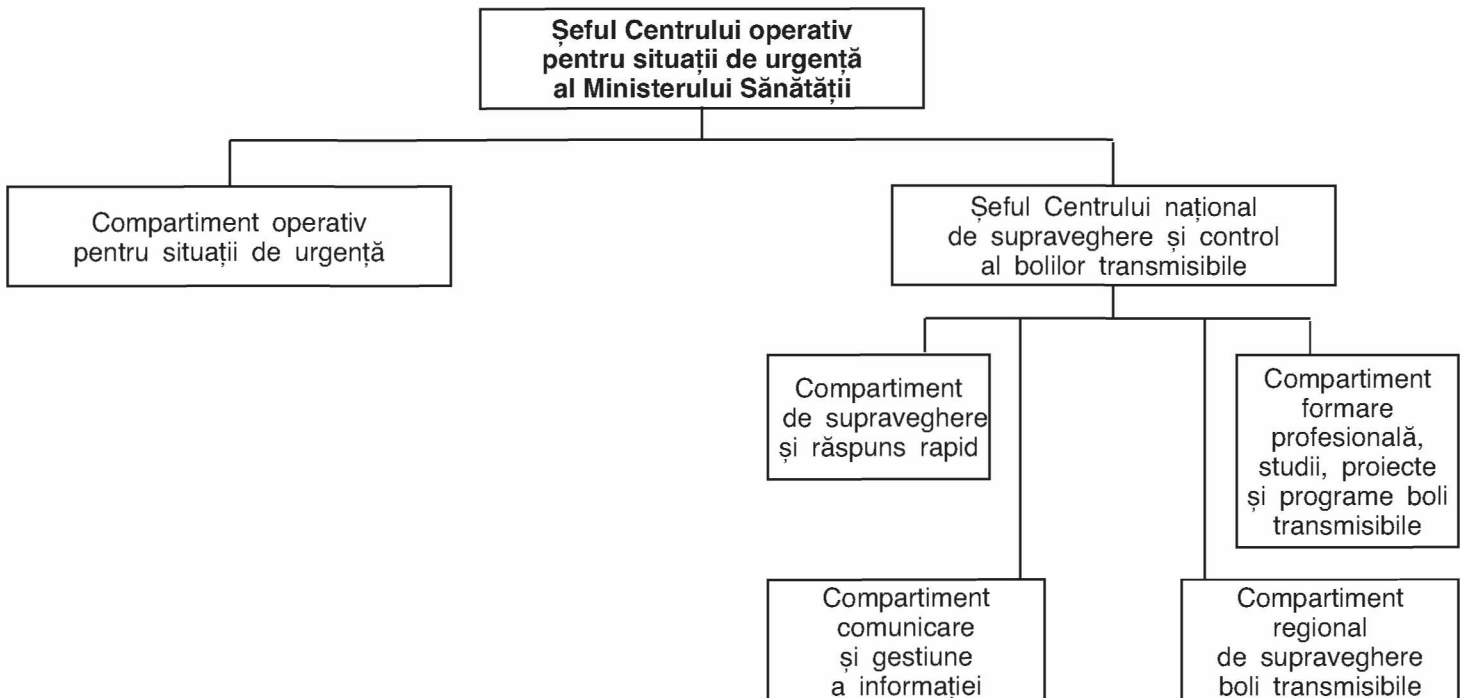
Art. 7. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul sănătății,
Mircea Cinteza

București, 14 iunie 2005.
Nr. 632.

ANEXA Nr. 1

STRUCTURA Centrului operativ pentru situații de urgență al Ministerului Sănătății

ATRIBUȚIILE

Centrul operativ pentru situații de urgență al Ministerului Sănătății

În calitate de secretariat tehnic permanent al Comitetului pentru Situații de Urgență al Ministerului Sănătății, Centrul operativ pentru situații de urgență îndeplinește următoarele atribuții prevăzute în Regulamentul-cadru privind structura organizatorică, atribuțiile, funcționarea și dotarea comitetelor și centrelor operative pentru situații de urgență, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1.491/2004:

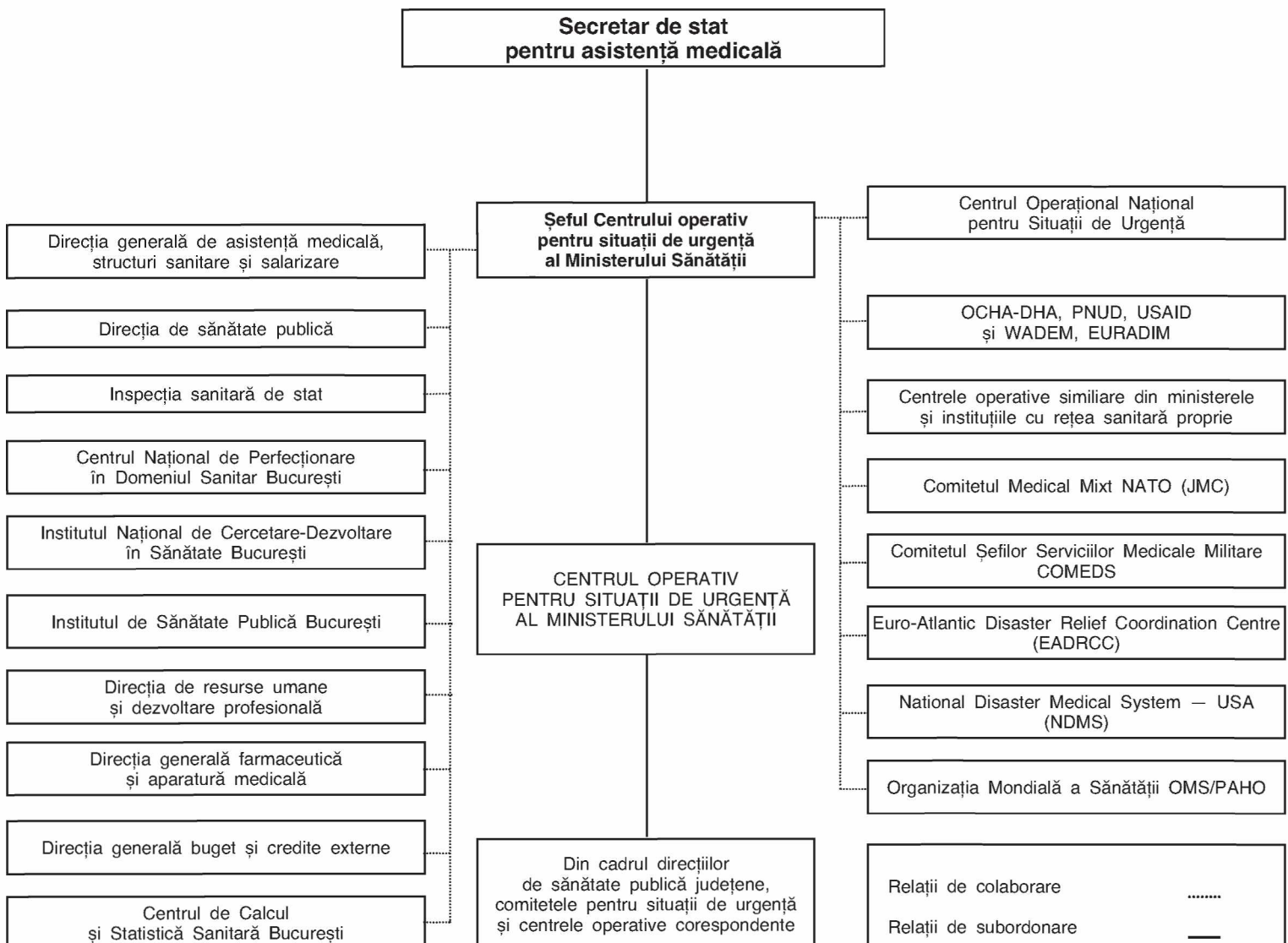
- a) asigură convocarea Comitetului pentru Situații de Urgență și transmiterea ordinii de zi;
- b) primește și pregătește materialele pentru ședințele Comitetului pentru Situații de Urgență și le prezintă președintelui și membrilor acestui comitet;
- c) execută lucrările și operațiunile de secretariat pe timpul ședințelor;
- d) asigură redactarea hotărârilor adoptate, precum și a proiectelor de ordine sau dispoziții, pe care le prezintă spre aprobare președintelui Comitetului pentru Situații de Urgență;
- e) difuzează componentelor Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență și autorităților

interesate documentele emise de Comitetul pentru Situații de Urgență privind activitatea preventivă și de intervenție;

- f) întocmește informări periodice privind situația operativă sau stadiul îndeplinirii hotărârilor adoptate;
- g) întocmește proiecte de comunicate de presă;
- h) urmărește realizarea suportului logistic pentru desfășurarea ședințelor Comitetului pentru Situații de Urgență;
- i) gestionează documentele Comitetului pentru Situații de Urgență;
- j) asigură punctul de contact cu secretariatul tehnic permanent din cadrul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență;
- k) îndeplinește alte sarcini stabilite de Comitetul pentru Situații de Urgență, de președintele acestuia, de șeful Centrului Operațional Național pentru Situații de Urgență.

DIAGRAMA DE RELAȚII

a Centrului operativ pentru situații de urgență al Ministerului Sănătății

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

ORDIN**privind modificarea Ordinului ministrului sănătății nr. 870/2004 pentru aprobarea Regulamentului privind timpul de muncă, organizarea și efectuarea gărzilor în unitățile publice din sectorul sanitar**

Având în vedere:

— prevederile art. 16 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 115/2004 privind salarizarea și alte drepturi ale personalului contractual din unitățile sanitare publice din sectorul sanitar, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 125/2005;

— Referatul Direcției generale de asistență medicală, structuri sanitare și salarizare nr. M.C. 7.762/2005,

în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 168/2005 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul sănătății emite următorul ordin:

Art. I. — Anexa la Ordinul ministrului sănătății nr. 870/2004 pentru aprobarea Regulamentului privind timpul de muncă, organizarea și efectuarea gărzilor în unitățile publice din sectorul sanitar, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 671 din 26 iulie 2004, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 20 va avea următorul cuprins:

„Art. 20. — (1) Personalul didactic din învățământul superior medical și farmaceutic care desfășoară activitate integrată prin cumul de funcții, în baza unui contract cu jumătate de normă, în unități sanitare unde funcționează catedra sau disciplina didactică prestează aceleași obligații de serviciu ca și personalul medical și farmaceutic încadrat cu normă întreagă.

(2) În cadrul prestației integrate, personalul prevăzut la alin. (1) asigură activitate curentă în cursul dimineții și gărzi, pe lângă atribuțiile funcției didactice, primind din partea unității sanitare drepturile salariale aferente contractului individual de muncă prin cumul de funcții cu jumătate de normă, cu excepția rezidenților.

(3) Personalul didactic de la catedrele sau disciplinele care funcționează în alte unități decât cele sanitare va fi integrat în unități publice din sectorul sanitar, stabilite de Ministerul Sănătății, la propunerea direcției de sănătate publică, de comun acord cu conducerea instituțiilor de învățământ superior de medicină și farmacie.

(4) Cadrele didactice care desfășoară activitate integrată prin cumul de funcții, în condițiile alin. (3), prestează o activitate aferentă unei jumătăți de normă a unui medic sau farmacist, în medie pe zi, primind drepturile salariale aferente contractului individual de muncă, cu excepția rezidenților.

(5) Medicii și farmaciștii pot desfășura activitate integrată prin cumul de funcții în spitale, institute și centre medicale clinice, centre de diagnostic și tratament, laboratoare și cabinete medicale, farmacii publice sau de spital, direcții de sănătate publică, unități de cercetare științifică medicală sau farmaceutică, unități de producție de medicamente, agreate de instituțiile de învățământ superior cu profil medico-farmaceutic uman.

(6) Integrarea clinică, prin cumul de funcții cu jumătate de normă, a medicilor și farmaciștilor în unități publice din sectorul sanitar se stabilește de fiecare consiliu de administrație, în limita posturilor normate și a necesarului de servicii medicale și universitare.“

2. Articolul 49 va avea următorul cuprins:

„Art. 49. — (1) Cadrele didactice care desfășoară activitate integrată prin cumul de funcții cu jumătate de normă în unitățile sanitare vor fi incluse în graficul de gardă.

(2) Cadrele didactice care ocupă funcția de profesor sau conferențiar nu au obligația de a efectua gărzi. În această situație, cadrele didactice vor presta activitate de 7 ore zilnic în cursul dimineții.

(3) Cadrele didactice prevăzute la alin. (2), în situația în care doresc să efectueze gărzi, le vor efectua în afara programului normal de lucru, fără a avea obligația de gardă.“

Art. II. — Direcțiile de specialitate din Ministerul Sănătății, direcțiile de sănătate publică și unitățile sanitare cu personalitate juridică vor duce la îndeplinire dispozițiile prezentului ordin.

Art. III. — Prezentul ordin va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul sănătății,
Mircea Cinteza

București, 20 iunie 2005.
Nr. 655.

MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE

ORDIN**privind modificarea Ordinului ministrului finanțelor nr. 140/1999 pentru aprobarea criteriilor referitoare la autorizarea funcționării unităților emitente de tichete de masă potrivit Legii nr. 142/1998 privind acordarea tichetelor de masă**

În baza prevederilor art. 11 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 208/2005 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor Publice și a Agenției Naționale de Administrare Fiscală, cu modificările și completările ulterioare, în conformitate cu art. 2 alin. (2) din Legea nr. 142/1998 privind acordarea tichetelor de masă și ale art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 5/1999 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii nr. 142/1998 privind acordarea tichetelor de masă,

ministrul finanțelor publice emite următorul ordin:

Art. I. — Alineatul (1) al articolului 1 din Ordinul ministrului finanțelor nr. 140/1999 pentru aprobarea criteriilor referitoare la autorizarea funcționării unităților emitente de tichete de masă potrivit Legii nr. 142/1998 privind acordarea tichetelor de masă, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 89 din 2 martie 1999, cu modificările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 1. — (1) Se instituie Comisia de autorizare a funcționării unităților emitente de tichete de masă, formată din 5 membri, în următoarea componență:

1. președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală — președinte

Din partea Ministerului Finanțelor Publice:

1. directorul Direcției de autorizări sau înlocuitorul acestuia — vicepreședinte;
2. directorul general al Direcției generale juridice sau înlocuitorul acestuia — membru

Din partea Agenției Naționale de Administrare Fiscală:

1. vicepreședintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală pe probleme de control sau înlocuitorul acestuia — membru;
2. directorul general al Direcției generale de reglementare a colectării creanțelor bugetare sau înlocuitorul acestuia — membru.“

Art. II. — Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul finanțelor publice,
Ionel Popescu

București, 17 iunie 2005.
Nr. 845.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București,
IBAN: RO75RNCB5101000000120001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 318.51.29/150, fax 318.51.15, E-mail: marketing@ramo.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 410.47.30, tel./fax 410.77.36 și 410.47.23

Tiparul: Regia Autonomă „Monitorul Oficial”

5 948368 032668